

Izbaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravi-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.

Telefon 3/VI

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 2.

Maribor, sobota 11. januarja 1919.

Štev. 8.

Žigovanje (štempljanje) bankovcev

(Važno za vse).

Te dni se razglasi v Uradnem listu na-
redba poverjeništvu za notranje zadeve in za
finance od 3. t. m., ki po naročilu kr. mini-
strstva v Belemgradu odreja žigovanje (štem-
pljanje) bankovcev avstro-ogrske banke. To je
prvi korak, da pridemo polagoma — pot je še
dolga in trnjeva — spet do polnovrednega de-
narja. Naše prebivalstvo je pač inteligentno
dovolj, da bo znalo ceniti njega dalekosežni
pomen. Brezprimerne in anarhične draginje, pod
katero ječimo, ni zakrivilo samo pomanjkanje
blaga, tudi dobičkarji in špekulantje vseh vrst
in slojev ninajo vsoga na vesti, dober del gre
na rovaš dejstva, da sta slaba politika in —
vsled tega čisto naravno tudi — slabo finančno
gospodarstvo blagopokojne Avstrije spravile
naše bankovce najprej na svetovnem trgu in
potem še v inozemskem prometu skoro ob ves
kredit. Denar je koncem koncev blago, in kot
dobiš za slabo blago v prvotnem pomenu be-
sede le toliko dobrega, da je tvoj kupčijski
drug oškodovan po množini, kar nedostaja na
kakovosti, tako mora na slabem denarju vedno
toliko pridejati, da pride prodajalec z veliko
številko na svoj račun.

Če ozdravimo bankovce, izpolnjen je torej
eden predpogojev, dasi ne edini, da ozdravi
naše gospodarstvo v obče. Tudi lajik bo ra-
zumel, da se nihče ne more lotiti te težavne
operacije, dokler ne ve, v kakem obsegu je naš
trg okužen s slabimi bankovci. Zato je treba
najprej ugotoviti dotično celokupno svoto ali,
kot bi se tudi lahko reklo, inventirati in za-
briniti nadaljni dotok. To se pa da tehnično
najlažje in najzanesljivejše izpeljati na ta način,
da se vsak „bolan“ bankovec zaznamuje z go-
tovim znamenjem, t. j. „žigosa“, kot pravijo
Srbi in Hrvati, ali po domače štemplja. Že kot
tako je torej žigovanje za celokupnost in za
vsakega posebej tako važno, da smemo prič-
akovati, da se bo prinesla zadnja krona k štem-
pljanju. Za tistega pa, ki je slep ali trmast do-
volj, da tega ne uvidi ali noče uvideti, budi
prislavljen še to, da z nežigovanimi bankovci
po 20. januarju ne bo mogel niti plačati dav-
kov in drugih dolgov pri državnih in javnih
blagajnicah, niti se mu bodo taki bankovci
zamenjali svoječasnno za dobre domače. Preostaja
mu torej edino le up, da bo na Dunaju več
dobil. Ne želimo Dunaju nič slabega, dvomimo
pa, da bi mogel podkrepiti prizadeim ta up,
če je odkritosrčen in vester.

Štempljale bodo nalašč za to imenovane

komisije, katerih člani bodo župan (njegov na-
mestnik) in še nekaj drugih zanesljivih oseb,
ki jih bo imenovalo okrajno glavarstvo. Te ko-
misije bodo pošlovale za eno ali več občin
skupaj ali za odlomke občin po navodilu okraj-
nega glavarstva. Udeleženci zvedo pravočasno
po občinskem predstojniku, v katerem kraju
bo pošlovala zanje določena komisija. Vse drugo
bo kaj jednostavno: izpolniš „prijavo“, ki jo
dobiš pri okrajnem glavarstvu ali pri komisiji
za par vinarjev in predloži to prijavo z ban-
kovci vred svoji komisiji. Štempljati se mora
v tvoji navzočnosti, bankovce pa dobiš takoj
vrnjene. Pomagaš si pa lahko tudi na ta način,
da izročiš bankovce denarnemu zavodu, o čem-
u bo še govoriti.

Na dan torej z bankovci, posebno tudi vi,
naši kmetovalci, ki čepite na njih zares, kot bi
bili čisto zlato in ki ste s tem nezmisljenim in
negospodarskim ravnanjem mnogo zakrivali, da
je Avstriji vsake kvatre zmanjkalo bankovcev
in da je morala vsled tega oskrbeti si novih,
kar je zlo le še povečalo. Dajte si vsaj sedaj
dopovedati: denar je blago, čim več ga je, tem
manj je vreden.

Proč s tisto nezaupnostjo, ki ste jo gojili
— s pravico ali ne, se danes ne bomo menili
— do prejšnje državne uprave. Danes vas po-
zivilje vaša lastna, domača vlada, ki ne dela za
tujca ali celo za sovražnika, marveč za vas in
nima nobenega drugega namena, nego speljati
voz denarnega gospodarstva iz jarka, ki v njem
tiči napol polomljen, spet nazaj na cesto in po-
tem do kolarja in kovača.

Nič se vam ne bo zgodilo. Celo zvedavi
davčni oblasti je izrecno prepovedano stikati po
svotah, ki ste jih prinesli žigosati, zatisniti bo
morala obe očesi. Tudi vsi tisti, ki so zaposleni
pri žigovanju, je zaukazana stroga molčečnost.
Vlada zatrdno pričakuje od njih razsodnosti in
čuta odgovornosti dovolj, da se bodo ravnali po
tem predpisu. Če bi se pa le kdo spozabil in
kaj izdal — naznanite ga brez ozira na levo in
desno okrajnemu glavarstvu (magistru v Mari-
boru). Kaznovan bo, da si bo zapomnil.

Sicer vam pa — kakor rečeno — naredba
omogoča, da se izognete komisiji. Pojdite k de-
narnemu zavodu (hranilnici, banki), do katerega
imate zaupanje in ki boste o njem zvedeli, da
sme sam štempljati bankovce, in dogovorite se
z njim, da preštemplja tudi vaše. Ne dvomim,
da vam bodo šli v skupnem interesu kolikor
mogoče na roko.

Slednjič še par besedij na naslov tistih, ki
jih bo glavarstvo poklicalo, da sodelujejo pri ži-
govanju t. j. na zaupnike, kot jih imenuje na-
reiba. Da se bodo posvetili svojemu poslu z vso
vnemo in vestnostjo, ki jo zahtevata skrajno

važnost in nujnost žigovanja, ni treba da bi se
jih še posebej opozorilo. Če tudi je pa javna
uprava pripravljena, da jim povrne izredne stroške,
ki bi jih jim povzročili posli žigovanja, apeluje
vendar na njihovo domorodstvo, da se po mož-
nosti odpovedo prostovoljno ti odškodnini. Ne
stojimo ravno slabo — zapravljati pa tudi ne
smemo. Naj prodre končno v vse sloje spoznanje,
da daš sebi, kar daš javnosti, spoznanje, ki od-
likuje zrele narode in ki se pri nas ob prejšnjih
razmerah ni moglo razviti, ki naj je pa tem
bolj gojimo sedaj.

Političen pregled.

Državni parlament SHS. Iz Zagreba po-
roča graška »Tagespost« z dne 10. t. m., da
bo državni parlament obsegal 300 poslancev;
108 iz Srbije, 38 iz Slovenije, 62 iz Hrvatske,
42 iz Bosne, 12 iz Črne gore. Ostali (48) so
določeni za Dalmacijo, Istro in Ogrsko vojvo-
dino. Iz Belgrada je bilo javljeno, da iz Srbije
pride v parlament 84 članov. Torej te gorenje
številke menda niso prav zanesljive. Po tem ra-
čunu bi prišlo na približno 40 tisoč volilcev en
poslanec.

Boji na Koroškem. Ljubljanski korespon-
denčni urad poroča z dne 9. t. m. ob sedmih
zvečer iz uradnega vira: Skupina Področica:
Od ene do treh popoldne so Nemci obstreljevali
naše postojanke s hudim topniškim ognjem.
Okrog tričetrt na 3 je bil močan napad, ki smo
ga vsled odločnosti našega topništva s krvavim
izgubami Nemcev odbili. — Skupina Ljubelj:
Ljubelj branijo naše boroveljske čete in tržiški
prostovoljci. — Preden so se naše čete iz Bo-
rovelj umaknile, so topove razstrelile in stroj-
nice uničile. — Skupina Velikovec: Naš oddelek
v Lipi (Lind), vzhodno od Velikovca, je odbil
napad močne nemške patrole. — Na Štajerskem
je položaj neizpremen. Iz Tržiča na Kranjskem
se poroča: Preko Ljubelja prihajajo trumoma
slovenski begunci s Koroške. Vsi se britko pri-
tožujejo, da se ni pravočasno ukrenilo vse po-
trebno, da bi se jih očuvalo pred nemškimi na-
silstvi. Borba v Borovljah je bila nad vse ljuta.
Nemci so zasedli že Podljudelj. 8. jan. so pro-
drli že do Dajč Petra. Ljubelj je v nevarnosti.
Na železniškem mostu pri Borovljah so se naši
borili kakor levi. Samo na tem mestu so imeli
Nemci 50 mrtvih.

**Češki socijaldemokrati o atentatu na
dra. Kramarja.** Glasilo čeških socijaldemokra-
tov »Pravo Lidu« obsoja atentat na dra. Kra-
marja in poziva delavce k miru in redu.

Boljševiki na Češkem? Iz čeških pro-
vinc, zlasti iz mest prihajajo poročila o spopadih
med socijalisti in pristaši Kramarja. Boljševiški
emisarji (odposlanci) delujejo zlasti med delavci-

premogarji v Kladnu. Zgodili so se večji izgredi in škoda na blagu iznaša na 100.000 K.

Francoski mirovni delegati. Francoski ministrski svet je imenoval za delegate na mirovni konferenci sledeče: Clemenceau, Pichon Clotz, Tardeau, Cambou. Maršal Foch bo seveda zastopal vojaške zadeve.

V Berlinu se še vedno vršijo boji. Upanje, da s pogajanjimi dosežejo izhod iz obupnega položaja, se ni uresničilo. Vse kaže, da še pride do nadaljnjega strašnega krvoprelitja.

Št. 161.

Razglas.

V smislu § 52 obrt. reda odrejujem, da morajo posestniki izložbenih oken imeti razstavljene predmete, ki so neobhodno rabijo za vsakdanje življenje kakor: živila vseh vrst, obleke, obuvala, pokrivala, perilo, milo, sveče, jedilno orodje in podobno, izvzemši luxus-predmetov označene s cenami.

Mestni magistrat si pridržuje pravico, da bo pri previsoki in neopravičeno označenih cenah, dotične predmete zasegel, brez ozira na ovadbo, ki se bo ob enem zaradi navijanja cen napravila.

Hkrati se pozivljejo vsi gostilničarji in kavarnarji, da v smislu že obstoječih naredb takoj skrbijo zato, da bo vsak dan na vsakomur vidnem mestu v vseh gostom namenjenih prostorih nabit cenik jedil, ki se tisti dan prodajajo, in cenik pijač.

Prestopki tega razglasa se bodo kaznovali po obrtnem redu.

Mestni magistrat Maribor,
dne 9. prosinca 1919.

Dr. Pfeifer, s. r.
vladni komisar.

Mariborske novice.

Žigosanje (štemplanje) bankovcev se prične takoj in se zaključi 20. januarja 1919. Po tem roku državne in druge javne blagajne ne bodo sprejemale niti zamenjavale nežigosane bankovce. Tiskani obrazci za pismene prijave se bodo oddajali po 5 v komad pri političnih oblastih in pri komisijah za žigosanje. Obrazec je izpolniti v smislu pouka na zadnji strani.

Izplačila čez 1600 K morajo javiti delodajalci, katere dajo delojemalcem, do 31. januarja finančnemu ravnatelju. Istotako je javiti tudi rentnina, ki presega 1600 K.

Promet vrednostnih pošiljatev in zavrtkov (paketov) med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo je z 10. t. m. spet dovoljen.

Vprašanje talcev. V protestu proti zapiranju talcev je nemško-avstrijski državni svet grozil z represalijami proti Jugoslovanom v Nem. Avstriji. Ali ti tudi pišejo grozilna pisma oziroma kaj delajo drugega, kar bi bilo represalije opravičilo? Kakor da se je tem talcem v Mariboru bog ve kaj hudega zgodilo.

Talci v Mariboru se ne internirajo več. Državni urad za zunanje zadeve je dobil od ljubljanske vlade na protest z dne 7. t. m. telegrafsko obvestilo, da se talci v Mariboru ne bodo več internirali.

V Mariboru je še vedno vse nemš. Na prodajalnih in tržnicah so še vedno — nemški napisi. Tudi te nočejo razumeti v nekaterih prodajalnih, če zahtevaš v slovenskem jeziku. Nemško in nemčurško prebivalstvo še vedno upa na združenje z Nemško Avstrijo. Kavarna »Südbahnhof« se je prekrstila v kavarno »Prešeren«. Lastnik je naročil tudi vse slovenske časopise. Kavarna se vsem toplotno priporoča! Hujskaji so tukaj še vedno na delu. Na vse mogoče načine in povsod hujskajo proti Jugoslaviji, posebno proti Srbom.

Poverjenik za finance sme postaviti pod državno nadzorstvo vsako podjetje ali podružnico podjetja v območju Narodne vlade SHS, katerega dohodki se pošiljajo v celoti ali vsaj deloma v inozemstvo ali za katero je utemeljena domneva, da se hoče na kakršenkoli način odtegniti obdajanju v tuzemstvu.

Kje so tobak in cigare? Pozivljamo pristojno oblast, finančno vodstvo, da nam, ki smo tudi še v Jugoslaviji, preskrbi kaj kadiva. Našega potrpljenja je že konec!

Kaj je z osemurnim delavnikom? Večina tovarniških obratov v Mariboru še ni upejvala osemurnega delavnika. To so prijatelji delavstva! Naša vlada naj takoj potrebne ukrene, da se uveljavi sklep Narodne vlade.

Učitelji — prostovoljci. Vsem okrajnim in mestnim šolskim svetom v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani razglasa višji šolski svet: Z ozirom na veliko nevarnost, v kateri se nahaja na mejah ogrožena domovina, nima višji šolski svet nič proti temu, če se tudi nekateri učitelji priglase v obrambo domovine za člane prostovoljne legije. V interesu šole in mladine pa velja za pogoj, da se vsled tega pouk na nobeni šoli ne prekine. Namesto učiteljev prostovoljnih legionarjev naj se nastavljajo nadomestne učne moči, če pa teh ni na razpolago, naj pouk — čeprav v nekoliko skrčeni meri — oskrbujejo na šolah preostali učitelji in učiteljice. Pripomniti je, da veljajo glede službenih prejemkov tistih učiteljev, ki se priglase za prostovoljno vojaško službo, ista določila kot doslej za mobilizirane rezervnike in črnovojnike. Poročila o učiteljih, ki bodo odhajali v vojaško službovanje ter o njihovem nadomestovanju v šolski službi je točno predlagati višjemu šolskemu svetu.

Pod orožje! Svobodna Jugoslavija kliče pod orožje mladeniče, ki so rojeni leta 1895, 1896, 1897, 1898 in 1899. Domovina je v nevarnosti! Naši sovragi Nemci, Madžari in Italijani stegajo grabežljive svoje roke po našem ozemlju in nam hočejo odvzeti izvojevano svobodo. Iztrgati nam hočejo najlepše dele jugoslovanske naše zemlje. Nastopimo proti sovražniku vsi kot en mož. Hitimo pod orožje, zlasti Vi mladeniči! Dolga leta ste se borili za tujca proti lastnemu narodu, žrtvujte se sedaj vsaj nekaj tednov za svobodno svojo domovino, za domačo grudo! Pokažite v dejanju, da ste v resnici vredni sinovi svobodne Jugoslavije! Kdor bi se ne odzval poklicu pod orožje, je izdajalec svojega naroda in domovine! Slovenski mladeniči, vsi pod orožje! Naj ne bo v Vaših vrstah nobenega izdajalca!

Današnji trg. Nekateri špeharji so danes izostali, vsled tega je bila velika gnječa okoli teh par došlih prodajalcev. Cena špeha je bila 22—23 K meso po 14 K. Veselilo nas je, da ljudje začnejo sami nadzorovati prodajo in cene na ta način, da vsakega naznanijo policiji, ki zakrivi kak prestop. Tako se nam poroča, da je neki prekupec stisnil špeharju tisočak v roko kot nadavek za špeh. To je opazilo občinstvo in poklicalo policijo, ki je zahtevala od špeharja, da je špeh v malih množinah razprodajal. Prekupec je zginil kakor kafra. Opazili smo zopet

mного ljudi iz Gradca, ki so kupovali po 3—4 klg. Skušali bodo v žepih, ženske na prsih in pod krilom spraviti špeh čez mejo.

Dodatki moke za železničarje in njih družine. Država SHS je tukajšnjemu konsumnemu društvu južne železnice za takojšnje razdajo oposlala 7 vagonov moke, kot dodatek, ki se bode razprodalo brez kart. Za osebo odpade 0.5 kg 0 moke, 1 kg I moke, in 2.5 kg II moke. Razdaja bode za uslužbenice, ki so v kurilnici železnice B.-E., S.-K.-L. in materialnega skladišča, v skladišču za živež, Franc Josefova cesta in za uslužbenice na glavnem kolodvoru železnice B.-E., S.-S.-L. v oddajalnice moke, na Tegetthoffovi cesti 51. Odda se toraj za družine z začet. črkami A—K v pondeljek, L do P v torek in R—Z v sredo prihodnjega tjedna. Cena za 1 kg 0 moke K 2.64, za I moko 90 v, in za II moko 62 v.

Vsi trafikanti v Mariboru naj pridejo v pondeljek dopoldne v mestno oskrbovališče, da se jim nakažejo vžigalice.

Vžigalice se bodo prodajale v vseh trafikah v pondeljek 13. januarja po 20 vin.

Krompir se bo prodajal v torek 14. januarja pri Lauferju za okoliš 4 in 5, pri Primusu za okoliš 7 in 15, ter na Rotovžkem trgu za okoliš 1, 2, 13 in 22. Krompir je dobre kakovosti in stane klg 85 vin.

Prvi mariborski bioskop. Od danes do 14. januarja igrokaz v 4 dejanjih »Žrtve«, v glavni ulogi »Via May«, in šaloigra »Proč s šolo!«

Razne novice.

Stroj za tiskanje bankovcev. V Zagrebu imajo stroj popolnoma urejen za tiskanje bankovcev. S tem strojem se da v 10 urah natisniti 300—480 tisoč bankovcev.

Pogromi proti židovskim trgovcem v Klatavi na Češkem. Množica je udrta v več židovskih trgovin in jih razdejala. Cene so takoj padle za 75%.

Ogrske banke proti bivšemu cesarju Karlu. Bivši cesar Karel je podpisal tekom zadnjih let pri ogrski omercijalni banki nad 100 milijonov kron vojnega posojila brez potrebnega kritja. Banka je opetovano pisala v Ekartsau, a sploh ni dobila odgovora, poslala je tjakaj tudi svojega zastopnika, da dobi potrebno kritje, a ga bivši cesar še sprejel ni. Banka namerava vsled tega vložiti tožbo proti bivšemu cesarju. Tudi druge ogrske banke imajo slične terjatve od bivšega cesarja in od več članov vladarske hiše, ki so podpisovali vojno posojilo, ne da bi dali za to potrebna kritja. Tudi te banke nameravajo vložiti proti prizadetim tožbe.

Oddam za živila in denar!

Lep servis za kavo in vino, črno sukneni jopo, sivo in belo obleko, bluže, predpasnike, staro obuvalo, perilo, rjuhe, nogavice, gata za moške, jাগrove srajce, tople rute, spodnja krila, postelje, omare, tuhente, stole, kopalno bano, škač, umivalnik, piskre, železno posodo, železen štedilnik in steklenice. Schmidl, Koroška cesta 18, I. nadstr. 2—1

Juraj Gredlič, brivec
v Tegetthoffovi cesti 22 se priporoča jugoslovanskemu občinstvu.

Karbidne svetilke

za gostilne, stanovanja, hleve, 6 ur razsvetljuje stane 20 do 25 h. Karbid po ceni. — Velika zaloga okvirjev in fotografskih predmetov. 3—3

C. Th. Mayer

Maribor, Zg. Gosposka ulica 39.